AMFI ĆE NASTAVITI JAČATI MIKROKREDITNI SEKTOR U BiH

U gotovo dvadesetogodišnjem radu i postojanju Udruženje mikrokreditnih organizacija u BiH - AMFI je značajno doprinio razvoju i osnaživanju mikrokreditnog sektora. Od februara 2019. na čelu AMFI je Elma Zukić, bankarski ekspert sa dugogošnjim iskustvom na različitim rukovodnim pozicijama u bankarstvu. U razgovoru za Business Magazine Zukić govori o stanju u sektoru mikrokreditiranja, ali i pravcima njegovog daljeg razvoja.

RAZGOVARALA Almasa Bajrić

Udruženje mikrokreditnih organizacija u BiH - AMFI je nevladina i neprofitna organizacija mikrokreditnih institucija u Bosni i Hercegovini, koja predstavlja i zastupa interese svojih članica. Sa radom je počela u januaru 2000. godine. U gotovo dvadesetogodišnjem radu i postojanju organizacija je značajno doprinijela razvoju i osnaživanju mikrokreditnog sektora. *Udruženje* je registrirano na nivou Bosne i Hercegovine te ravnopravno predstavlja mikrokreditne organizacije iz oba entiteta.

Od februara 2019. na čelu *AMFI* je Elma Zukić, bankarski ekspert sa dugogošnjim iskustvom na različitim rukovodnim pozicijama u bankarstvu. Odgovornu poziciju predsjednice *Udruženja* prihvatila je s entuzijazmom i energijom, spremna da predstavlja zajedničke interese MKO i odgovorno radi na poboljšanju zakonskog okvira u pogledu zaštite interesa korisnika mikrokreditnih usluga, uz istodobno poticanje razvoja zdravog i dinamičnog mikrokreditnog sektora u cjelini.

> **PRIMARNI CILJ AMFI JE DA SASLUŠA OČEKIVANJA I POTREBE SVOJIH ČLANICA I PRONAĐE ZAJEDNIČKI JEZIK IZMEĐU NJIH, KAKO BI IH ŠTO BOLJE PREDSTAVIO I GOVORIO JEDNIM GLASOM SEKTORA U KOMUNIKACIJI SA REGULATORIMA I VLASTIMA**

BM: Šta danas predstavlja AMFI, ko su njene članice i šta su primarni ciljevi *Udruženja*?

ZUKIĆ: *AMFI* za sada broji devet mikrokreditnih organizacija, osam registrovanih u Federaciji BiH i jedna u Republici Srpskoj: *EKI, Lider, LOK, MI-Bospo, Mikra, Partner, SAni, Sunrise* i *Mikrokreditno društvo Mikrofin*. Na profesionalan i društveno odgovoran način zajednički rade na unapređenju finansijske inkluzije u BiH, sa tendencijom širenja i jačanja članica *Udruženja*.

Članice *AMFI*-ja obuhvataju 98 posto mikrokreditnog tržišta te zapošljavaju više od 1.500 radnika u 421 poslovnica i služe oko 200.000 klijenata. Od ukupnog broja radnika, procenat žena zaposlenih u sektoru je iznad 50 posto, a na rukovodećim pozicijama čak 45 posto.

Primarni cilj *AMFI* je da sasluša očekivanja i potrebe svojih članica i pronađe zajednički jezik između njih, kako bi ih što bolje predstavio i govorio jednim glasom sektora u komunikaciji sa regulatorima i vlastima.

AMFI nastupa u ime mikrofinansijskog sektora, u cilju izgradnje i promoviranja transparentnosti, najboljih poslovnih praksi, dobrog upravljanja i istraživanja među svojim članicama. Zadatak mikrokreditnih organizacija jeste pružiti finansijske usluge stanovništvu i pravnim licima koji nemaju pristup bankarskim proizvodima/kreditima te ih osnažiti da započnu nove poslovne poduhvate.

BM: Transparentnost u radu *AMFI* ogleda se i kroz dugogodišnju saradnju sa međunarodnim institucijama?

ZUKIĆ: *AMFI* ima izgrađenu dugogodišnju saradnju i sa međunarodnim institucijama kao što su:

AMFI broji **9 mikrokreditnih organizacija**, **8 registrovanih u FBiH** i **1 u RS**: EKI, Lider, LOK, MI-Bospo, Mikra, Partner, SAni, Sunrise i Mikrokreditno društvo Mikrofin

Članice AMFI obuhvataju **98% mikrokreditnog tržišta**, zapošljavaju **više od 1.500 radnika** u **421 poslovnici** i služe oko **200.000 klijenata**

Mikrokreditni sektor u BiH jedan je od najrazvijenih u svijetu, kaže Zukić

World Bank Group (WB), *International Finance Corporation (IFC)*, *KfW Bankengruppe, European Fund for Southeast Europe (EFSE)* i *European Bank for Reconstruction and Development (EBRD)* koje su kroz različite razvojne i vremenske faze podržavale rad *AMFI* i njegovih članica. *AMFI* je aktivna članica i međunarodnih mreža i to *Mikrofinansijskog centra* iz Poljske (MFC) koje promoviraju finansijsku inkluziju, jednakost i transparentnost te broji 113 organizacija (uključujući 77 mikrokreditnih organizacija) u 36 zemalja Evrope, centralne Azije i šire, koje zajedno pružaju odgovorne mikrofinansijske usluge za više od 1.000.000 klijenata sa niskim primanjima.

Također, *AMFI* je dio i *Evropske mreže mikrofinansijskih institucija* iz Brisela (*EMC*) koji okuplja 112 članica predstavnica sektora iz različitih zemalja, a koja promovira mikrofinansiranje kao sredstvo za borbu protiv socijalne i finansijske slabosti u Evropi kroz samozapošljavanje i stvaranje mikropoduzeća.

Bitno je istaknuti da je *AMFI* zajedno sa svojim članicama bio domaćin godišnje konferencije *Mikrofinansijskog centra za istočnu i centralnu Evropu i centralnu Aziju*, a koja je održana u maju 2017. godine. Konferencija je bila povod obilježavanja i proslave 20. godišnjice postavljanja temelja ideje mikrofinansiranja i 20. godišnjice mikrokreditnog sektora u BiH, koji važi za jedan od najdinamičnijih i najrazvijenih u Evropi i svijetu.

BM: Koji su naredni koraci djelovanje *Udruženja* na čijem ste čelu?

ZUKIĆ: *AMFI* je identifikovalo četiri prioritetetne oblasti strateškog djelovanja za period 2019. – 2021. godine, putem kojih će podržati dalji rast i razvoj mikrokreditnog sektora u čijem interesu je i formirano. Te oblasti su jačanje institucionalnog kapaciteta *AMFI*-ja, poboljšanje regulatornog pravnog okvira, jačanje pozitivnog imidža i promoviranje sektora te zaštita korisnika finansijskih usluga i podizanje standarda poslovanja.

Osnovi cilj *AMFI* jeste nastaviti jačanje i dalju afirmaciju mikrokreditnog sektora, kao i promociju mogućnosti koje mikrokreditiranje može ponuditi kao značajno sredstvo za podršku poduzetništvu, otvaranje novih poslova, zapošljavanja i smanjenju siromaštva. Podizanjem kvaliteta rada i ostvarenim rezultatima, *Udruženje* želi motivirati nove organizacije za pristupanje, što će omogućiti bolju razmjenu informacija i značajnije učešće kako *Udruženja* tako i sektora mikrokreditnih organizacija u zemlji. Istovremeno, ima za cilj da ukaže na značaj uspostavljanja adekvatnog pravnog okvira u ovoj oblasti i pozitivne društveno - ekonomske efekte koji iz njega proizilaze. Postojanje boljeg pravnog okvira omogućava efikasnije funkcioniranje mikrokreditiranja i podstiče razvoj mikro - poduzetništva, smanjenje nezaposlenosti, poboljšanja materijalnog položaja korisnika, privrednog rasta uz istovremen pozitivan razvojni i društveni uticaj. Zaštita potrošača ogleda se kroz povećanje transparentnosti poslovanja te odgovornog pružanja finansijskih usluga u svrhu jačanja njihovog materijalnog položaja i stvaranje uslova za razvoj. Stavljanjem klijenata u fokus i zajedničkom saradnjom, možemo ojačati mikrofinansijsku industriju i pokazati je kao model odgovornog finansiranja širom svijeta.

AMFI JE AKTIVNA ČLANICA I MEĐUNARODNIH MREŽA I TO MIKROFINANSIJSKOG CENTRA IZ POLJSKE KOJE PROMOVIRAJU FINANSIJSKU INKLUZIJU, JEDNAKOST I TRANSPARENTNOST TE BROJI 113 ORGANIZACIJA (UKLJUČUJUĆI 77 MIKROKREDITNIH ORGANIZACIJA) U 36 ZEMALJA EVROPE, CENTRALNE AZIJE I ŠIRE, KOJE ZAJEDNO PRUŽAJU USLUGE ZA VIŠE OD 1.000.000 KLIJENATA

BM: Ko su klijenti mikrokreditnih organizacija i za koje namjene se krediti najviše uzimaju?

ZUKIĆ: U najvećem broju slučajeva krediti se odobravaju licima koja imaju otežan ili nemaju pristup bankama. Mikrokreditiranje je najvećim dijelom usmjereno na kreditiranje poljoprivrede (34 posto), stambenih potreba (20 posto), usluga (19 posto) i potreba za poboljšanjem životnog standarda (27 posto).

Mikrokreditne organizacija pružaju finansijske usluge za pokretanje i unapređivanje malog biznisa, obrtništva, uslužnih i poljoprivrednih djelatnosti, start upa itd.

BM: Šta smatrate najvećim izazovima sektora i kako ćete odgovarati na njih?

ZUKIĆ: Pred mikrokreditnim sektorom nalazi se izazovan period u smislu prilagodbe zakonskog okvira. Na koji način približiti potrebe sektora i viđenje regulatora, te kako omogućiti razvoj sektora u budućnosti kako bi on i dalje doprinosio finansijskoj inkluziji. *Udruženje* intenzivno radi, zajedno sa svojim članicama i partnerima, na povećanju transparentnosti sektora te odgovornog pružanja finansijskih usluga u svrhu poboljšanju materijalnog položaja korisnika mikrokredita, što će doprinijeti povećanju zaposlenosti i razvoju poduzetništva.

Dodatni izazov pored transparentnosti, u narednom periodu predstavljat će i unapređenje prakse upravljanja rizicima, internim kontrolama, optimizaciji resursa i jačanja institucionalnih kapaciteta.

Postavlja se pitanje na koji način će mikrokreditni sektor reagirati na svjetski trend, ali i realna događanja na bh. tržištu u pogledu okrupnjavanje finansijskih institucija, da li će se to dogoditi na način iznalaženja prihvatljivih partnera za konsolidaciju, odnosno, pripajanja većim i snažnijim MKF, a sve s ciljem očuvanja stabilnosti mikrokreditnog sektora i djelatnosti mikrokreditiranja u našoj zemlji.

Međunarodna financijska korporacija (IFC) i *Švicarska ambasade* preko *Državnog sekretarijata za ekonomske poslove Švicarske (SECO)* razvili su sistemski odgovor na krizu koja je pogodila Bosnu i Hercegovinu 2008/2009, u kojoj su mikrokreditna djelatnost i ugled samih mikrokreditnih organizacija (MKO) trpjeli značajne negativne posljedice.

Procenat žena zaposlenih u sektoru je iznad **50%**, a na rukovodećim pozicijama čak **45%**

AMFI je dio i Evropske mreže mikrofinansijskih institucija iz Brisela koja okuplja **112** članica predstavnica sektora iz različitih zemalja

Mikrokreditiranje je najvećim dijelom usmjereno na kreditiranje poljoprivrede (34%), stambenih potreba (20%), usluga (19%) i potreba za poboljšanjem životnog standarda (27%)

Prioritet je poboljšanje zakonskog okvira u smislu zaštite interesa korisnika, ističe Zukić

Zastoj u razvoju mikrokreditnog sektora i otvorena pitanja vezano za pravni okvir direktno pogađaju ciljanu populaciju, ekonomski aktivno stanovništvo, koje je nezaposleno ili koje zbog svog socio-ekonomskog statusa nema pristup bankama. Zbog toga se poboljšanje zakonskog okvira u smislu zaštite interesa korisnika usluga, uz istodobno poticanje zdravog i dinamičnog mikrokreditnog sektora u BiH, nameće kao prioritet.
Projekt *Mikrofinansije u BiH*, kojeg provodi *IFC*, članica *Grupacije Svjetske banke* uz podršku *Ambasade Švicarske* u BiH, pruža tehničku pomoć za jačanje institucionalnog kapaciteta *AMFI* kroz povećanje odgovornosti i transparentnosti poslovanja mikrokreditnih organizacija u BiH.

BM: Kako ćete raditi na poboljšanju poljuljanog imidža mikrokreditnog sektora u BiH i da li se uskoro mogu očekivati krediti sa nižim kamatnim stopama?

ZUKIĆ: *AMFI* će svakodnevnim djelovanjem raditi na jačanju pozitivnog imidža sektora i njegovom promoviranju te podizanju svijesti javnosti o učešću mikrokreditnih organizacija u finansijskoj inkluziji stanovništva, koje nema pristup tradicionalnim izvorima finansiranja. Društveni i socijalni efekti koje postižu mikrokreditne organizacije značajni su i u narednom periodu ćemo uložiti dodatne napore kako bi oni bili adekvatno prepoznati u javnosti.
Prednost mikrokreditiranja je da svakom fizičkom i pravnom licu kako u oblasti mikro i malog poduzetništva, omogući pristup odgovarajućim kreditnim sredstvima. Važno je naglasiti da mikrokrediti potiču samozapošljavanje i zapošljavanje novih radnika, doprinose poboljšanju životnog standarda osoba koje nemaju pristup tradicionalnim izvorima finansiranja, što u konačnici doprinosi ekonomskom i socijalnom jačanju, te finansijskoj inkluziji. Omogućavanjem dodatnih usluga i djelatnosti mikrokreditnim organizacijama, pružile bi se i atraktivnije finansijske usluge potencijalnim klijentima što bi otvorilo mogućnosti i za korekciju kamatnih stopa.
Mikrokreditne organizacija imaju samo jednu djelatnost, a to je davanje mikrokredita te se klijenti svrstavaju u visoko rizične kategorije s obzirom na njihovu ekonomsku i socijalnu situaciju. Imajući to na umu, svi rizici poslovanja moraju se uzeti u obzir pri izračunu kamatne stope. Također, na iznos kamatne stope utiče i cijena izvora finansiranja.
Svjedočimo pojavljivanju i novih MKO organizacija na tržištu, što ukazuje na rast sektora i potreba za mikrokreditima. Uz širu lepezu usluga doprinijelo bi se unapređenju kvaliteta i širenju dostupnosti svoje ponude što većem broju stanovnika.

> **MIKROKREDITI POTIČU SAMOZAPOŠLJAVANJE I ZAPOŠLJAVANJE NOVIH RADNIKA, DOPRINOSE POBOLJŠANJU ŽIVOTNOG STANDARDA OSOBA KOJE NEMAJU PRISTUP TRADICIONALNIM IZVORIMA FINANSIRANJA, ŠTO U KONAČNICI DOPRINOSI EKONOMSKOM I SOCIJALNOM JAČANJU TE FINANSIJSKOJ INKLUZIJI**

BM: Da li mikrokreditni sektor pomaže startup kompanije, mala i srednja preduzeća i postoje li kreditne linije namijenjene ženama poduzetnicama?

ZUKIĆ: Mikrokreditne organizacije daju podršku kako startup kompanijama, malim i srednjim preduzećima, tako i ženama poduzetnicama. Kako bi se obezbijedili uslovi za brže i lakše pokretanje biznisa, mikrokreditne organizacija daju i finansijsku i nefinansijsku podršku u pokretanju startupa, pomoć u razvijanju poslovne ideje, edukacije te promoviraju samozapošljavanje.
S obzirom na to da sve više žena u BiH pokreću biznise ili već imaju ostvarene poslovne aktivnosti kojima poboljšavaju prihod u svom domaćinstvu, pojedine MKO organizacija za njih su obezbijedile i posebne kreditne linije. Mikrokreditne organizacija konstantno rade na unapređenju dostupnosti neophodnog dugoročnog finansiranja, kako bi stvorili više poslovnih prilika za mikro, mala i srednja preduzeća te poboljšali ekonomski razvoj i prosperitet u BiH.
Postoje i nove kredite linije koje promoviraju energetsku efikasnost i očuvanje okoliša, gdje se doprinosi smanjenju troškova energije i kreiranju ugodnijeg stanovanja. B